Synodontis nigriventris - Kongói hátonúszóharcsa

ELSŐ LEÍRÓJA:	David, 1936
CSALÁD:	Mochokidae
MÉRET:	9-10 cm
C°:	22-28
pH°:	6-7,5
Nk°:	5-15
HELYIGÉNY:	85 liter
VISELKEDÉS:	békés rajhal
TÁPLÁLÉK:	mindenevő
TARTÓZKODIK?	alsó- és középső szint
ÉLETTARTAM:	8-10 év
TERM.VÉD.:	nem fenyegetett

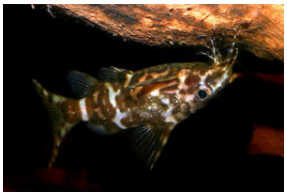
Synodontis nigriventris
Kongói hátonúszóharcsa
(David, 1936)

TOVÁBBI KÉPEK:

TÉRKÉP (MAP); ELTERJEDÉSI TERÜLETE:

Synodontis nigriventris – Kongói hátonúszóharcsa elterjedési területe (Map)

Közép-Afrika, Kamerun, Kongó és a Kongói Demokratikus Köztársaság (korábbi nevén Zaire) területén fordul elő. A Kongó-medencében őshonos, a Kongó folyó alsó és középső szakaszán él. Leginkább a partmenti területeket, vízinövényekkel gazdagon benőtt szakaszokat keresi.

KÜLALAK ÉS JELLEGZETESSÉGEK LEÍRÁSA:

A Synodontisok nemzetségén belül tán legkisebb termetű faj, kifejlett kori mérete kicsivel 10 cm alatt marad. Alkatilag egyébként a csoport alapvonásait hordozza, a nagyobb fajok kicsinyített mása.

Viszonylag tömzsi, emelkedő hátú, széles fejű hal. Akárcsak rokonai, három pár bajuszszálat visel szája körül, melyekből a harmadik pár hordozza a felületnövelő kinövéseket, amiről a csoport a nevét kapta. Mellúszójának első sugarai tüskévé erősödtek.

Színezete egy kissé eltér a legtöbb halnál megszokottól, e fajnak ugyanis a hasa a sötétebb, míg háta világosabb színű. Ez egy kiváló alkalmazkodás a hátonúszó életmódhoz, mivel a felülről érkező ragadozó így nehezebben tudja őket kiszúrni. Színezetében a szürkésbarna árnyalatok dominálnak, márványos rajzolatot adnak, néha piszkosfehér területeket hagyva halunkon. A farkúszó jellemzően csíkos, a hátúszó első sugara sötét színű, a többi úszón csak kevés, jellemzően néhány foltból álló mintát találunk. A hal testén elszórva kicsi, fehér pöttyök figyelhetők meg: ez egészen olyan hatást kelt, mintha a harcsánk darakóros lenne, holott ez természetes színezetének része.

Ismert egy területi variánsa (vagy leíratlan, külön faj), mely *Synodontis cf. nigiventris Zebra* néven vált ismertté az akvarisztikában. Rajta kontrasztosabb színeket találunk (sötétszürke – piszkosfehér), több a világos terület is testén. Ez a variáns kizárólag a Kongói Demokratikus Köztársaságban, Kutu város környékén található csak meg.

Hasonlít az ugyancsak kisebb növésű, hasonló színösszetételű zömök hátonúszóharcsára (*Synodontis contractus*), de robosztus, nagy fejéről, hatalmas szeméről, kissé beesett has-formájáról megkülönböztethető.

TARTÁSA ÉS TENYÉSZTÉSE:

Már ókori egyiptomi rajzokon is felbukkant, de óriási szenzáció volt, amikor az 1950-es években Európába kerültek az első példányai, hamar áhított hallá váltak. Később már az egyik leggyakrabban tartott hátonúszóharcsa lett, bár a 2000-2010-es években egyre nagyobb tételben (hormonkezeléssel) szaporított, így olcsóbb fajok (főleg a *Synodontis eupterus*) egy időre, valamelyest visszaszorították. Az utóbbi években azonban ismét egyre gyakrabban – méltán – fordul elő akváriumainkban. Egy abszolút könnyen tartható, rendkívül békés fajról van szó, mely kezdőknek is ajánlható. Érdekes, hátonúszó életmódja még vonzóbbá teszi, és a legtöbb rokonával ellentétben nagy előnye, hogy kisebb mérete miatt a legtöbb szobai akvárium is alkalmas már tartására.

A kongói hátonúszóharcsa kifejezetten csapatos hal. Legalább 5 példányt vásároljunk belőle, de ha akváriumunk mérete és pénztárcánk megengedi, még jobb, ha 8-10 példányban gondolkozunk. A fiatal halak teljes mértékben csapatokba verődve élnek, az öregebb példányok már néha magányosabbak, de egymás között még ekkor is teljes békességben élnek. Ha csoportosan tartjuk őket, megfigyelhetjük igazán attraktív életmódjukat, ekkor ugyanis az akvárium középső régiójában is gyakran úsznak tótágast állva, s nem restek nap közben is előjönni. A magányosan tartott harcsák visszahúzódóak, rejtőzködőek lesznek, szinte csak kizárólag éjszaka vagy táplálékért jönnek elő búvóhelyükről.

Társításuk teljesen problémamentes, nálam a legidősebb, kifejlett halak sem bántották a kifejezetten nano méretű társhalakat sem (sikeresen tartottam őket többek között fénylőszemű halakkal, aranygyűrűs dánióval, *Axelrodia riesei*-vel), így jóformán azt mondhatom, társításuknak nincs alsó méretbeli korlátja. Persze az újszülött ivadékok, kisebb garnélák nincsenek biztonságban mellette, de amanó garnélákkal már bátran társíthatjuk. Természetesen olyan nagytestű vagy agresszív fajok ne kerüljenek mellé, melyek kárt

tehetnek benne. Igazán alkalmas egy kongói biotóp akváriumba, s míg a legtöbb tollasbajszú harcsa mellé csak a nagyobb termetű pontylazacok, illetve elefánthalak, bozóthalak, meggyhasú sügérek alkalmasak; addig a kongói hátonúszóharcsával kisebb fajokat is társíthatunk. Különleges pontylazacok, kisebb díszmárnák (pl.: afrikai kékcsíkos díszmárna), akár fogaspontyok is osztozhatnak közös akváriumon velük. Társas akváriumokba is bátran telepítsük.

Bár alapvetően éjszakai életmódú, ha csoportosan tartjuk, nappal is megmutatkozik. A medence aljára terítsünk apró szemű homokot, melyben turkálhat kedvére, bár az aljzattúró magatartás csak korlátozottan jellemzi (legfeljebb etetéskor). A sötétebb aljzat segíti halaink biztonságérzetének kialakulását. A természetben nagyon gyakran a vízfelszínről táplálkozik, pl. a vízre hulló rovarokat fogyasztja el, elsősorban ez magyarázza különleges úszásmódját. Leginkább a partmenti szegélynövényzet vízfelszínre boruló levelei alatt tartózkodik, de élőbevonatot, algákat és a levelek fonákján megtelepedő élőlényeket is fogyasztja. Anatómiailag sem úszóhólyagjuk, sem belső fülük és egyensúlyszervük felépítése nem különbözik más, normális úszásmódú fajokétól. Ami viszont egyedülálló, különleges módosulás, az a belső fül és a központi idegrendszer kapcsolata, mely képes alkalmazkodni és optimálisan működni hátonúszás közben is.

Az ideális akvárium a kongói hátonúszóharcsák számára egy nem túl intenzíven megvilágított, növényekkel és ágakkal, gyökerekkel dekorált medence. A gyengébb megvilágítás miatt, az egyébként biotópkorrekt Anubias-fajok jelentik a legjobb választást melléjük, előszeretettel gyülekeznek hátukra fordulva a nagyobb levelek alatt. Girbegurba ágakkal, red moor fával, szőlőtőkével egészítsük ki a berendezést, mely búvóhelyeket is jelent halainknak. Preferált élőhelyéből fakadóan a köves-sziklás berendezés kevésbé otthonos számukra, de ettől függetlenül nyugodtan építhetünk nekik egy-két barlangot is. Bátran szórjunk a medence aljára pár marék falevelet, melyek otthonossá teszik akváriumát, gazdagítják környezetét. Ezen túlmenően segítenek a kissé savanyú, barnás árnyalatú víz beállításában.

Leginkább kissé savas és lágy vízben érzik jól magukat, a tenyésztésükhöz ez fontos. Ettől függetlenül a legtöbb hazai csapvízben gondozhatóak, legfeljebb ha túl kemény (20 nk fölött), akkor lágyítsunk rajta valamennyit ioncserélt- vagy esővízzel. Semleges kémhatás is teljesen megfelel tartásukhoz. A hőmérsékletre nem érzékeny, ha nem hűlik ki szobánk, akár még fűteni sem muszáj (22-23 °C körül is jól érzi magát), de a nyári hőhullámok sem viselik meg túlságosan. Béllégzésre képes, vagyis légköri levegőt nyelve tud oxigént megkötni bélfalán. Iktassunk be rendszeresen kisebb, részleges vízcseréket. Pikkelyei nincsenek, az ivóvíz klórtartalmára, illetve akváriumi gyógyszerek réz- vagy formaldehidtartalmára érzékeny. Legalább 80-100 literes medence szükséges eredményes tartásához.

Mindenevő halak, a legtöbb akváriumi eleséget szívesen elfogadják. Megeszik a talajra süllyedő harcsatápokat, granulátumokat, összeszedik az egyéb halak által meghagyott maradékokat is. Akár arra is rászokhatnak, hogy a víz tetejéről táplálkozzanak. Étrendjüket célszerű kiegészíteni különböző élő és fagyasztott eleségekkel, melyeket rendkívül kedvelnek, nálam az élő tubifex az egyik nagy kedvenc. Emellett kaphatnak blackwormot, grindált, artémiát, mysist, daphniát, és különböző szúnyoglárvákat, például vörös vagy fekete szúnyoglárvát. Kevés növényi kiegészítést is célszerű étrendjébe belefoglalni, például spirulinás táptabletták vagy néhanapján egy-egy forrázott uborkaszelet formájában.

A nőstények teltebb alkatúak, picit nagyobbak a hímeknél. Ivarérettségüket csak néhány éves korukra érik el, egyébként hosszú életű halak, nem ritka a 8-10 éves példány sem. Azon kevés hátonúszóharcsa-faj egyike, melyet akváriumban is lehet tenyészteni, méghozzá hormoninjekciók nélkül. Barlangokban

ívó faj, egy nőstény akár 300-400 ikrát is rakhat. A sikeres szaporítás feltétele, hogy halainkat jól tartsuk, és gazdag, változatos étrenddel tápláljuk. Ez foglaljon magába lehetőleg élő eleséget (szúnyoglárva, artémia, tubifex) és némi növényi tápanyagot is. A halakat célszerű kisebb csoportban kitenni ívni. A helyesen beállított ívatóvíz lágy és kissé savanyú (kb. 6-6,5 pH, 5-10 nk). Az ívás a természetben az esős évszak kezdetekor zajlik, ezt kell utánoznunk akváriumban is. Hajtsunk végre egy nagyobb vízcserét jóval hűvösebb (akár 5 °C különbség is legyen) vízzel – hasonlóan a páncélosharcsáknál szokott módon. A szaporítómedencét lássuk el gazdagon különböző barlangokkal: törött agyagcserép, kerámia bujkáló, félbevágott kókuszdióhéj is alkalmas lehet. Az ívás után távolítsuk el a szülőket, ikráikat nem gondozzák. A kelés viszonylag hosszú, 6-7 napot is igénybe vehet, és további 3-4 nap kell az ivadékok elúszásáig. Ekkor megkezdhetjük etetésüket frissen kelt artémiával, banán- vagy walterféreggel. A kishalak életük kb. 10. hetében fordulnak a hátukra és kezdik meg jellemző viselkedésüket, addig jobbára hasukkal lefelé, a talajról táplálkoznak. Néha hormonkezeléssel is szaporítják egyébként.

Sajnos gyakran a nála jóval olcsóbb és tömegtenyészthető *Synodontis eupterust* árulják ezen a néven, valódi hátonúszóharcsaként. Utóbbi faj viszont nagy termete miatt a kisebb, átlagos szobai társas akváriumokba nem alkalmas, ezért mindig győződjünk meg róla, valóban kongói hátonúszóharcsát kínálnak e nekünk.

EGYÉB ELNEVEZÉSEK:

syn: *Synodontis nigroventris*

Eng: Upside-down Catfish, Blotched Upsidedown Catfish .

Egyéb köznevei: _____

KATEGÓRIÁK:

Akváriumi halak, Harcsafélék

KULCSSZAVAK:

Harcsafélék, Mochokidae, David, Kongói hátonúszóharcsa, Akváriumi halak, Synodontis nigriventris, akvarisztika, 1936

JELLEMZŐK:

közepesméretű akvárium (50-100 literig), lassú mozgású, sűrű növényzetigényű, barna vízi, sárga vízi, békés rajhal, félsavas (6-6.5 pH), közepes méretű 5-10 cm, hosszú életű 6 év fölött, hőigényes (25-30 °C) , közepesen áramló vízi, Afrika, alsó szint, lassan mozgó vízi, Kongó, lágyvízi (5-10 Nk°), közepesen aktív mozgású, Közép-Afrika, közepes hőigényű (20-25°C), mindenevő, közepesen keményvízi (10-15°Nk), átlagos növényzetigényű.

FELHASZNÁLT IRODALOM, FORRÁSOK:

- Dr Lothar Seegers: **Die Welse Afrikas – Ein Handbuch für Bestimmung und Pflege**
- Robert W. Blake, Keith H. S. Chan: Swimming in the upside down catfish *Synodontis nigriventris*: it matters which way is up (Journal of Experimental Biology 2007 210: 2979-2989)
- https://www.planetcatfish.com/common/species.php?species_id=334
- https://www.seriouslyfish.com/species/synodontis-nigriventris/
- http://www.scotcat.com/mochokidae/s_nigriventris.htm
- https://www.fishbase.se/summary/synodontis-nigriventris.html
- https://www.aquariumglaser.de/en/fish-archives/synodontis-nigriventris-2/
- https://www.aquariumglaser.de/en/fish-archives/synodontis_sp_aff_nigriventris_zebra_en/

Írta: Liziczai Márk
Katalógusba került: 2012-09-09 09:01:17
Legutolsó frissítés: 2021-02-09 15:11:27
Katalógus ID: 4451
Oldal linkje: https://akvaristalexikon.hu/akvariumi-halak/harcsafelek/synodontis-nigriventris.html

© Akvarista Lexikon - Minden jog fenntartva